

Arbeids- og sosialdepartementet
Postboks 8090 Dep
0030 OSLO

Deres ref: 15/2989

Vår ref: 15/5197

Vår dato: 15.12.2015

Høringsvar - Forslag om endringer i reglene om rett til pleiepenger ved syke barn etter folketrygdloven kapittel 9

Vi viser til departementets høringsbrev av 14. september 2015 hvor departementet ber om tilbakemeldinger på forslag til endringer i reglene for rett til pleiepenger for foreldre med omsorg for syke barn etter folketrygdloven kapittel 9. Det er et ønske om å bedre forholdene for familier med store pleie- og omsorgsoppgaver og gjøre det lettere for disse familiene å kombinere yrkesaktivitet med omsorg for barn med store pleiebehov.

Arbeids- og velferdsdirektoratet er positive til at det er gjort en gjennomgang av regelverket med tanke på forbedring og forenkling, og at det legges til rette for at foreldre med syke barn og store omsorgsoppgaver i større grad skal kunne motta graderte pleiepenger.

NAV erfarer at mange brukerne opplever at dagens regelverk på pleiepengeområdet er for strengt, og at gruppen som dekkes av ordningen er for snever. Dagens regelverk inneholder også flere skjønnsmessige vurderinger som gjør det utfordrende å praktisere.

Arbeids- og sosialdepartementets forslag vil innebære at flere av de tilfellene som i dag faller utenfor ordningen, nå vil bli omfattet slik at foreldrene i større grad får mulighet til å pleie sine syke barn. Varig syke barn skal inkluderes, og aldersgruppen utvides til 18 år for alle. Dagens krav til «livstruende eller annen svært alvorlig sykdom» bortfaller, og graderingsmuligheten utvides fra 50 til 20 prosent. Det etableres en bestemmelse som skal gjelde for alle pleiepengetilfeller, i stedet for dagens løsning hvor forholdene reguleres av to bestemmelser. Samlet er dette forhold som vi mener vil gi en bedre ordning, gjøre regelverket enklere å forstå for brukerne og enklere å praktisere for NAV.

YTELSESAVDELINGEN // ARBEIDS- OG VELFERDS DIREKTORATET

Postadresse: Postboks 5, St. Olavs plass // 0130 OSLO

Besøksadresse: Sannergata 2 // 0557 Oslo
Tel: 21071000 // Faks:

www.nav.no //

Departementet vil videreføre dagens ordning om at pleiepengene fortsatt skal erstatte tapt arbeidsinntekt og at det stilles krav til forutgående yrkesaktivitet for å komme inn i ordningen. Pleiepengene skal følgelig fortsatt være en kompensasjon for tapt arbeidsinntekt, og ikke kompensasjon for pleie av barn.

Videre foreslår departementet å begrense ordningen i tid og tilpasse kompensasjonsnivået til folketrygdens øvrige ytelser. Vi mener dette er en hensiktsmessig løsning, men ser at enkelte brukere som etter dagens regelverk mottar ytelsen over lengre tid fordi barnet har en progredierende sykdom, vil kunne få en lavere ytelse enn i dag når kompensasjonsnivået reduseres.

Vi merker oss at forslaget ikke medfører noen endring for kommunene som fortsatt skal ha hovedansvaret for å sørge for nødvendige og forsvarlige helse- og omsorgstjenester.

Arbeids- og velferdsdirektoratet vil i det følgende kommentere departementets forslag. Vi foreslår at § 9-11 presiseres ytterligere når det gjelder omsorgsbegrepet. Til punktet om kontinuerlig tilsyn og pleie har vi noen kommentarer knyttet til hvor vid tolkningen skal være. Under punkt 7.6.2 belyser vi konsekvensene av å beholde samme inntektsgrunnlag for beregning av pleiepenger når det har gått mindre enn fire uker siden forrige stønadsperiode. Videre foreslår vi presiseringer i nåværende folketrygdlov § 9-12 som gjelder pleie av nære pårørende. Vi har også en kommentar til å videreføre dagens bestemmelse i § 9-4. Under punkt 8 har vi noen kommentarer til dokumentasjonskravet. Nummerhenvisningen følger høringsnotatets henvisninger og vi kommenterer bare under de punkter hvor vi har merknader.

Arbeids- og velferdsdirektoratet sine merknader til høringsnotatet

7.4.2 Opphold i Norge

Folketrygdloven § 9-4 viser til § 8-9, som gjelder opphold i Norge eller i utlandet. NAV erfarer at flere søker om å få beholde pleiepenger under opphold i utlandet. Mange arbeidstakere kommer i dag fra andre land og ønsker at barnet skal få behandling og utredning i hjemlandet på grunn av språket. Etter § 8-9 tredje ledd kan det etter søknad i slike tilfeller gis pleiepenger i en begrenset periode. Bestemmelsen stiller imidlertid som vilkår at oppholdet ikke må forverre helsetilstanden, forlenge sykdommen eller hindre NAV sin kontroll og oppfølging.

I dagens pleiepengeordning er det ikke lagt opp til noen oppfølgingspunkter fra NAV, og det er heller ikke foreslått noen punkter for oppfølging av syke barn eller foreldrene til syke barn i ny pleiepengeordning. Utenlandsopphold kan derfor vanskelig avslås med bakgrunn i at det er til hinder for oppfølging fra NAV. Følgelig passer bestemmelsen i § 8-9 ikke fullt ut. Dersom det er ønskelig å legge større begrensninger for utenlandsopphold for de som mottar pleiepenger bør det presiseres.

7.4.4 Omsorg for barn

Arbeids- og sosialdepartementet foreslår at kravet om omsorg for barn etter §§ 9-10 og 9-11 videreføres slik regelen praktiseres i dag. Utover barnets foreldre, kan fosterforeldre, besteforeldre eller andre familiemedlemmer få pleiepenger, forutsatt at man har den faktiske daglige omsorgen for barnet. Arbeids- og velferdsdirektoratet er enig i at dagens praksis bør videreføres, men foreslår at lovteksten til ny § 9-11 presiseres slik at det går frem at pleiepenger gis til den «..som *helt eller delvis* har *daglig* omsorg for barn..» jf. vår merknad til punkt 17 nedenfor.

Vi mener det er hensiktsmessig å presisere dette, da man i dagens § 9-13 har det samme begrep «omsorg for», men praktiserer dette noe videre enn man gjør etter dagens §§ 9-10 og 9-11. Derfor mener vi det er hensiktsmessig å presisere ny § 9-11, slik at avgrensningen blir tydeligere når det skal vurderes av hvem som omfattes av ordningen.

7.5.2 Behov for kontinuerlig tilsyn og pleie

Arbeids- og sosialdepartementet mener at vilkåret om «kontinuerlig tilsyn og pleie» blir et avgjørende vilkår for å få pleiepenger, og at dette blir et hovedvilkår for å få rett til pleiepenger.

Vi ser at det i enkelte tilfeller kan være vanskelig å vurdere om tilsynet og pleien som foreldrene gir, er «sporadisk» fordi den er nødvendig i en bestemt situasjon eller om det foreligger et «kontinuerlig» behov for tilsyn. Dette blir en skjønnsmessig vurdering i den enkelte sak, men når kravet til svært alvorlig sykdom frafalles, er det viktig at det klart framkommer hvor vid tolkning NAV skal gjøre av begrepet «kontinuerlig». Et eksempel kan være når barn har en spiseforstyrrelse og tilsynsbehovet er situasjonsbestemt, som rundt måltider. I følge nyere behandlingsprinsipper kan foreldre her være viktige støttespillere i behandlingen, og bør være sammen med barnet under måltider for å følge med på næringsinntaket og påse at barnet ikke kaster opp etterpå. Er et slikt situasjonsbestemt tilsynsbehov «kontinuerlig» eller er det «sporadisk»?

7.6.2 Beregningsgrunnlaget

Det foreslås å videreføre dagens regler om at pleiepenger skal beregnes etter reglene for sykepenge i folketryktdloven kapittel 8. For sykepenge er utgangspunktet at sykepengegrunnlaget vurderes på nytt ved hvert nytt sykepengetilfelle. Dersom det er opphold mellom to sykepengetilfeller, og arbeidstaker eksempelvis er på jobb to dager, foreligger det i prinsippet et nytt sykepengetilfelle som krever nye inntektsopplysninger.

Departementet foreslår at beregningsgrunnlaget for pleiepenger skal fastsettes ved hver søknad, foruten de tilfeller hvor det har vært et opphold i stønaden på mindre enn fire uker. I slike tilfeller kan tidligere beregningsgrunnlag benyttes. Vi ser at dette er en forenkling for arbeidsgiver som slipper å sende inn inntektsopplysninger på nytt, og saksbehandlingen vil kunne bli noe raskere i NAV ved at man velger en slik løsning.

En konsekvens av dette vil være at man i enkelte tilfeller kan få innvilget pleiepenger med 100 prosent av grunnlaget, selv arbeidsforholdet er opphørt. Det kan også være andre forhold som har betydning for grunnlaget som har endret seg, eksempelvis endring av stillingsandel, eller at man har gått opp i lønn. Hensynet til en effektiv forvaltning tilsier likevel at en slik løsning som den departementet foreslår er fornuftig. Det vil være tidsbesparende å slippe å vurdere inntektsgrunnlaget på nytt i saker hvor den som har omsorgen for barnet ofte går ut og inn av ordningen.

7.8 Pleiepenger til begge foreldrene

Departementet foreslår en felles pleiepengebestemmelse og mener det er hensiktsmessig å videreføre dagens regel i § 9-11 om at begge foreldrene kan få pleiepenger samtidig dersom det er behov for det.

I forslag til ny lovtekst i § 9-11 annet ledd står at inntil to omsorgspersoner ved «dokumentert behov» kan få pleiepenger samtidig. Følgelig legger vi til grunn at det må dokumenteres og foretas en vurdering av behovet av lege, og at foreldrene ikke utelukkende skal kunne velge dette selv. Dersom det foreligger en slik vurdering fra lege, mener vi det ikke skal være nødvendig at NAV vurderer dette nærmere.

7.9 Forslag til endringer i opplæringspenger og pleiepenger i livets slutfase

Pleiepenger i livets slutfase

Etter dagens bestemmelse i § 9-12 kan det gis pleiepenger til den som pleier nærstående i livets slutfase, i opptil 60 dager for hver pasient. NAV praktiserer bestemmelsen slik at pleiepenger etter § 9-12 kan innvilges til to eller flere som deler på dagene, men at stønaden ikke kan gis for de samme dagene. Dette begrunnes med at det totale antall dager på 60 er knyttet opp til den pleietrengende, og dersom flere tar ut dagene samtidig vil stønadperioden forkortes. NAV sin praksis er stadfestet i Trygderettens kjennelse 14/01327. Vi ser imidlertid at det i enkelte tilfeller kan være hensiktsmessig at pleiepenger tilstås til to eller flere for den samme dagen. Det kan være i saker hvor slutten er nært forestående, hvor det er den syke sitt ønske at flere av de nærstående skal være tilstede, eller i saker der pleieoppgavene er av et så stort omfang at det er behov for at flere er tilstede samtidig for å dele på pleieoppgavene.

Når pleiepengeordningen ved syke barn blir slik at flere kan ta ut pleiepenger samtidig for den samme dagen, bør det vurderes om tilsvarende prinsipp lovfestes også for ordningen ved pleie av nærstående. Forbruket av dager bør telles likt som ved pleiepenger ved syke barn, altså forbrukes tilsvarende dager som tas ut. Arbeids- og velferdsdirektoratet ber departementet vurdere om § 9-12 bør endres slik at det tilføyes «Ved dokumentert behov kan pleiepenger gis til flere personer samtidig».

8 Forenklet saksbehandlingsprosedyre

Arbeids- og sosialdepartementet ønsker å innrette ny pleiepengeordning slik at saksbehandlingen av pleiepengesaker i NAV blir mer effektiv og foreslår å innføre en todelt saksbehandlingsrutine lignende dagens sykepengeordning. Det vises til at saksbehandlingen i dag oppleves som byråkratisk, gir lang saksbehandlingstid og at dokumentasjonskravet er gjentakende.

Arbeids- og velferdsdirektoratet ser at det er behov for foreldrene å få avklart sin søknad raskt. Pleiepenger skal sikre livsopphold der hvor omsorgspersoner er forhindret fra å være i jobb på grunn av et sykt barn som har behov for kontinuerlig tilsyn og pleie. I mange tilfeller er det nødvendig for omsorgspersonene å avklare situasjonen om fravær også med arbeidsgiver, og avklaring av inntektssikring er viktig å få på plass.

Arbeids- og velferdsdirektoratet legger til grunn at NAV fortsatt skal saksbehandle og prøve om vilkårene for stønaden er oppfylt, også for de første 8 ukene.

Pleiepenger utbetales ofte over korte perioder. Det må tydeliggjøres hvor langt opphold det kan være mellom stønadsperioder for at det skal telles innenfor samme periode med et forenklet saksbehandlingsregime.

Særlig om dokumentasjonskravet

Arbeids- og velferdsdirektoratet er enig med Arbeids- og sosialdepartementets forslag til dokumentasjonskrav. Det er foreslått at legeerklæringer inntil 8 uker må komme fra lege ved helseinstitusjon i spesialisthelsetjenesten. Dette er i samsvar med dagens krav i folketrygdloven § 9-14, første ledd. Departementet viser til at gruppen som pleiepenger er ment å dekke, nødvendigvis har en såpass alvorlig sykdom at det bør være kontakt med sykehus eller helseinstitusjon.

Når kravet til «livstruende eller svært alvorlig sykdom» faller bort, er det særdeles viktig at både sykdomsbildet og det reelle omsorgsbehovet dokumenteres godt. Det må redegjøres for omfanget av pleie- og tilsynsbehovets for det syke barnet sammenlignet med tilsynsbehovet for friske barn på samme alder.

Erfaring tilsier at begrepet «helseinstitusjon» i noen tilfeller kan være vanskelig å avgrense. Departementet skriver i note 10 (s. 27) at de som skal omfattes er «spesialisthelsetjenesten og godkjente institusjoner som driver innenfor vitenskapelig basert og allment akseptert medisin».

For å klargjøre begrepet og hvem som er kompetent til å skrive legeerklæring foreslår vi at det presiseres i en eventuell lovproposisjon at med «spesialisthelsetjeneste i denne sammenheng, menes godkjente sykehus og behandlinginstitusjoner innenfor spesialisthelsetjenesten som driver innenfor vitenskapelig basert og allment akseptert medisin»

Til note 11 mener vi det må legges til at legeerklæring skal skrives av relevant legespesialist ved sykehus/behandlingsinstitusjon i spesialisthelsetjenesten. Sykehuset eller behandlingsinstitusjonen kan være offentlig eller privat, med eller uten avtale med et helseforetak, men må være godkjent av Helse- og omsorgsdepartementet, jf. FOR-2010-12-17-1706. Det må fremgå hvor NAV skal henvende seg for å få avklart om aktuell institusjon har slik godkjennelse.

10 Forholdet til arbeidsmiljøloven

Departementet ber om høringsinstansenes syn på de ulike alternativene som er skissert i punkt 10.2 og som gjelder tilpasning av permisjonsreglene til pleiepengerrettighetene.

Vi ser at hensynet til arbeidsgiver tilsier at regelverket bør være forutsigbart av hensyn til arbeidsgivers planlegging og drift. Det er også viktig at hensynet til arbeidstaker ivaretas slik at man i størst mulig grad kan kombinere arbeid med omsorg for syke barn, og at man beholder sin tilknytning til arbeidslivet. Vi mener det derfor ikke er nødvendig å begrense de permisjonsrettigheter som følger av arbeidsmiljøloven i dag, og mener det må være hensiktsmessig å beholde ordlyden i permisjonsbestemmelsen i arbeidsmiljøloven § 12-9 slik den lyder i dag.

11 Forholdet mellom stat og kommune

Til punkt 11.3 «Fast team med kontaktperson i Arbeids- og velferdsetaten for foreldre som mottar pleiepenger» gjør vi oppmerksom på at pilotprosjektet gjelder familier med omsorg for barn med mangfoldige behov. Det er ikke et krav om alvorlig sykdom hos barnet for å komme inn under kontaktpersonordningen.

13 Overgangsordninger

Vi merker oss at det åpnes for at alle som søker etter at ny ordning er innført, vil få rett til full dagkonto uavhengig av hvor lenge man tidligere har mottatt pleiepenger. Dette er den mest praktiske og hensiktsmessige løsningen ved innføring av en ny ordning. Det må avklares hvordan overgangsreglene skal være for søknader som er innkommet før ikrafttreden og som tas opp til behandling etter ikrafttreden.

15 Administrative og økonomiske konsekvenser

Vi er enige i departementets vurdering av at det må antas en økt inngang av søknader ved ny ordning, og at dette vil kunne føre til økt ressursbruk på området i NAV. Vi ser også at økt fleksibilitet for foreldrene til å ta ut dager ved behov, vil kunne medføre ekstra saksbehandling og henvendelser til NAV.

Endringer i reglene for pleiepenger som beskrevet i høringsnotatet vil også kreve endringer i NAV sine saksbehandlingssystemer. Dette må tas hensyn til ved fastsetting av virkningstidspunktet for endringene.

17 Utkast til lovendringer

Merknad til § 9-11

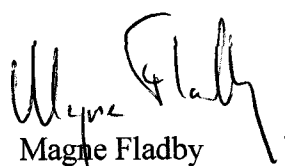
Se våre merknader under punkt 7.4.4. For å klargjøre at det kreves faktisk daglig omsorg for å få rett til pleiepenger, foreslår vi at «*helt eller delvis har daglig*» legges til slik at lovteksten lyder: «Et medlem som *helt eller delvis har daglig* omsorg for barn under 18 år...».

Merknad til § 9-14

Se våre merknader under punkt 7.9. Vi foreslår at det presiseres i lovteksten at: «Ved dokumentert behov kan pleiepenger gis til flere personer samtidig»

Med vennlig hilsen

Kjersti Monland
ytelsesdirektør

Magne Fladby
seksjonssjef